

Oana Cristea GRIGORESCU

Invențiuni la două voci pentru romancier și regizor

Istoria lecturii care te ia în puterea ei, te confiscă pentru a-ți face loc în acțiune ca personaj, istoria seducției conținute în lectură implică o tensiune dramatică pe care Radu Afrim a simțit-o și fructificat-o în dramatizarea pe care o semnează cu spectacolul *Job* la Teatrul Național din Târgu Mureș. Seducția jocului provoacă jocul seducției atunci când personajul principal, *Marie-Constance*, încearcă să scape din monotonia egală a zilelor inventând un job bizar și aparent anacronic: acela de cititoare la domiciliu. Această ocupație e o formă de a ține sub observație viața celorlalți, de cele mai multe ori ignobilă și neputincioasă în planul acțiunii. Persoane marginalizate de vârstă sau boală sunt potențiali clienți ai serviciilor de lectură la domiciliu pe care le oferă prin mica publicitate *Cititoarea*. Ea pleacă de la privilegiul intruziunii în intimitatea clienților și sfârșește prin a fi confiscată de aceștia și transformată în „hrană vie” pentru „plantele humanoide” de apartament pe care le vizitează, din amuzament întâi, din postura victimei mai apoi. Crede tot timpul că jocul e sub control, nu simte momentul când rolurile se inversează, ea devenind cea condusă de isteria neputinței din jur. Lumile în care a intrat prin lectură sunt ordonate după gradele posesiei: fizică, mentală, sufletească, totală.

Radu Afrim propune prin acest spectacol – de debut pe scena unui teatru – un tip de imagine pe care îl anunță spectacolele din

studentie, dar nou pentru scena profesionistă. Se îmbină aici într-o alchimie cu miză estetică cultura imaginii de tip videoclip, tăietura cinematografică, comentariul subliminal, apetitul *horror* și *sexy* al spectatorului de televiziune. Echilibrul dramatic e bine temperat până spre sfârșit, când ultima scenă (cea a bătrânului magistrat) nu e suficient de clară în motivații. Cele patru lumi în care pătrunde *Cititoarea*, ermetic închise față de exterior, dezvoltă patru variante grotesc caricaturizate la debilitatea și contorsionarea pe care le generează neputințele afective. *Job* e unul dintre spectacolele în care este spartă lumea închisă a scenei. Aerul vieții de afară, cu ritmul supraturat, spaimetele, haosul, degradingolada, își face simțită prezența. Te știi și te cauți parte a acelei lumi pe care scena o surprinde, o acceptă ca mostră de real, o redă spectatorului comentată indirect, sublimată în substanța spectacolului.

Scenografia, semnată Horațiu Mihaiu, răspunde acestui tip de construcție regizorală printr-o imagine complementară. Ne invită să degustăm *kitsch*-ul pe îndelete, fotogramă cu fotogramă, să poposim pe detalii, să aprofundăm lipsa de stil pe care o cultivă cocteilul teleauditiv. Scenografia descrie fidel lumile în care pătrunde cititoarea, le individualizează prin culoare: roșu, vișiniu, alb, roz.

Interesul regizorului pentru invenție nu uită de actor. Sunt remarcabile rolurile de compoziție pe care le oferă. Iolanda Dain în rolul *Contesei de Pazmany*, umor grotesc împerecheat cu supra-realism, născând o specie de personaj unic ce dezvoltă în subsidiar un tragism nedeclarat. Nicu Mihoc în rolul *Michel Dautrand* compune o tipologie comună timpului de acum.

Importanța funcției sociale și profesionale dezvăluie fără milă fanfaronada găunoasă, impotența ridicată la rang social. Rodica Baghiu, *Mama lui Eric*, descrie cu consecvență circuitul obsesiv al afecțiunii materne administrate în supradoză pentru a deraia în isterie. Singurul personaj sufletește întreg, paralizic *Eric*, se scufundă în perversitatea indusă de mediu. Limbajul lui, unicul compatibil cu al *Cititoarei*, alunecă în mālul instinctelor refulate. Adrian Cucu debutează cu acest rol pe scena teatrului profesionist. Florin Vidamski, *Magistratul*, coleg de generație cu Adrian Cucu, nu mai transmite aceeași coeziune logică în construcția personajului. Efeminarea lui e doar formală, ratează la nivelul expresiei esența personajului dirijat de instincte, mustind de perversitate. Nu are nimic tragic, spre deosebire de Adrian Cucu care sub aparența infantilismului redă sensibilitatea de esență tragică a personajului. Suzana Macovei în rolul *Cititoarei* ne oferă un personaj nedus până la capăt, oprit la nivelul primelor explicații. E necesar în mai mare măsură controlul asupra tentației de tip „trăirist”. Nu îi este la îndemână obiectivarea rece, controlul situațiilor, propriu celui ce provoacă jocul seducției prin lectură. Fără acest atent control al lucidității dozarea tensiunii nu e posibilă, cade în platitudinea posturii de martor, ratează sensul interior al poveștii: cel ce provoacă este întâi sedus și apoi anulat de jocul lecturii-agent de control mental, fizic și sufleteș.

Teatrul Național din Târgu Mureș – *Job*, dramatizare de Radu Afrim, după romanul *Cititoarea* de Raymond Jean. **Regia:** Radu Afrim. **Scenografia:** Horațiu Mihaiu. **Cu:** Suzana Macovei, Iolanda Dain, Nicu Mihoc, Rodica Baghiu, Adrian Cucu, Florin Vidamski.